

Bert Westenberg <westenbergbert@gmail.com>

Svensk Dykerihistoria

Kent Forsén <kforsen@telia.com>

28 januari 2021 18:19

Till: Pär Svensson <parsvmail@gmail.com>, Staffan von Arbin <staffan.arbin@gmail.com>

Kopia: Örnhagen Hans <hans@ornhagen.se>, info@sdhf.se

Bästa vänner !

Imponerad av Staffans uttömmande genomgång. Har endast några funderingar att bidra med.

Infogat dessa i **rött** nedan.

Vill samtidigt framföra att det jobb som Pelle lägger ner på Svensk Dykhistoria är berömvärt !

Ha en fortsatt bra dag / Kent.

Från: Pär Svensson [mailto:parsvmail@gmail.com]

Skickat: den 28 januari 2021 14:59

Till: Staffan von Arbin

Kopia: Örnhagen Hans; info@sdhf.se

Ämne: Re: Svensk Dykerihistoria

Glömde, beträffande bildrättigheter, jag har inte tagit bilder från några sidor som skrivit ut att de har copyright, men det kan ju trots det finnas någon som har det längre bak. Därav "brasklappen" i "Dykningens Historia". Borde nog införa den i "Svensk Dykhistoria" också. Vad det gäller referenser har jag gjort sökning på nätet och tagit de första som innehållit den information jag velat förmedla, men naturligtvis är, inte minst ur copyright synpunkt, en länk till Signallinan säkrare. Beträffande foto har en del tagits från Signallinan. fotografens namn framgår tyvärr sällan på de foto jag använt. Jag har antagit att det varit helt ok att kopiera foton från Signallinan. /P

Den tors 28 jan. 2021 kl 20:40 skrev Pär Svensson <parsvmail@gmail.com>:

Hej Staffan och stort tack. Skall korrigera snarast. Återkommer om jag behöver ytterligare info. /P

Den tors 28 jan. 2021 kl 20:36 skrev Staffan von Arbin <staffan.arbin@gmail.com>:

Hej Pär, mkt bra initiativ och bra jobbat! **Instämmer.**

Har snabbt kikat igenom de delar som rör svensk sportdykning och har lite rättelser, kompletteringar och funderingar, vilka jag listat nedan:

Victor Berge - Referera gärna till artikeln om Victor Bergemasken i Signallinan.

Bengt Börjeson - Obs att bilden visar Dennis Österlund, inte Bengt Börjeson! Expedition Röda havet genomfördes 1955, inte 1956. Film och bok kom 1956. Börjsen började dock dyka långt tidigare i GADK. Obs att Börjeson stavade sitt namn med ett "s". **Intressant och korrekt observation - Bengt Börjesons efternamn är nämligen felstavat i Curt Lindblads bok !** Curt Lindblad borde väl också nämnas i detta sammanhang, expeditionsledaren och författaren bakom boken om Expedition Röda havet. För mer info om Bengt B, se artikel/dödsruna i Signallinan. **Självklart ska också Curt Lindblad omnämnas. Han är inte bara författare till boken Expedition Röda Havet och var expeditionsledare, utan var även en av tre initiativtagare till Expedition Röda Havet. Förberedelserna till expeditionen, inte minst vad gäller test av utrustning, ägde rum dels i Borås, men framförallt i Renströmska Bad- och Tvättanstalten i**

Göteborg, även kallat "Ägget" som idag finns i form av Hagabadet. Ägget är att betrakta som "den svenska sportdykningens vagga" !

Dennis Österlund - se ovan ang. Expedition Röda havet. Första dykarskolan i Sverige startade han i Grebbestad 1957, till Lysekil flyttade han verksamheten 1958. Samma år startade han Aqua-Sport. **Bör väl också påpekas att Aqua-Sport i Göteborg var landets första dykbutik.** Redan 1956 hade han arbetat på en av de tidigaste kommersiella sportdykarskolorna, på Elba. Se vidare min artikel i Signallinan. Österlund började även han dyka några år tidigare i GADK. **Bör väl också nämnas att GADK anses vara världens äldsta dykarklubb.**

Åke Follin - se ovan ang. Expedition Röda havet. **Åke Follin var den som konstruerade de luftapparater (med dubbelslangsregulatorer) som användes under Expedition Röda Havet.** Uppgiften om Börjeson och syrgasapparaten är inte från min artikel som du refererar till.

SSDF - i min artikel i Signallinan från 2015 har du hela storyn om hur det började.

Elfström - Var ej med om att starta Aqua-Sport. Startade firman Dyksport med Volvo-kollegan Arnold Berggren 1958 (redan 1954 hade han dock startat Dykargruppen Poseidon, en dykarklubb). Denna firma gick 1959 samman med Dennis Österlunds firma Aqua-Sport. Firman startades alltså inte ihop med en "handfull ingenjörer och dykinstruktörer" som Poseidon själva anger. **Så vitt jag minns var Arnold Berggren aldrig delägare i Aqua-Sport. Dennis Ö var marknadsföraren och hade turen att träffa Ingvar som var ett tekniskt geni och slog sig samman med honom. När Göteborg fick Valhallabadet 1956 ville Dennis starta dykkurser där men detta skedde inte förrän vintern 1958-59 pga en**

motsträvig intendent. Inte heller sportdykarna, som då saknade organisation på västkusten fick tillträde till Valhallabadet. Mannen som lyckades få in både Aqua-Sport och oss sportdykare på badet hette Stig Danielsson och företrädde Handelsflottans Valfärdsråd. Stig hade rederierna bakom sig och därmed Göteborgs stad och det öppnade dörren för alla till Valhallabadet. Har Staffan annan information ?

Dessutom är det en myt att Poseidon var först med enslangsregulatorn, en myt som Poseidon själva bidragit till att sprida. Faktum är att redan 1952 lanserades enslangsregulatorn Porpoise i Australien. Andra firmor lanserade egna modeller under loppet av femtiotalet: Sea-bee, också Australien (1954), Rose Aviation, USA (1956) och La

Spirotechnique (1958). Och redan 1948 hade ju faktiskt svenska AGA börjat saluföra en enslangsregulator som ju visserligen främst var anpassad för användning med helmask. **AGA:s regulator slog aldrig riktigt igenom bland sportdykarna. AGA:s enslangsregulator gick allmänt under namnet "handduschen", då den påminde om en sådan. Poseidons munstycksregulator Poseidon Junior och dess efterföljare var inte först i världen, men blev snabbt mycket populära i många länder och köptes även in av flera marina enheter.**

Sedan skriver du att Elfström efter några år började utveckla sina egna regulatorer. Det började han alltså med redan 1952 eller 1954, uppgifterna går isär här. De första modellerna Poseidon I och Poseidon II som kom mellan ca 1954 och 1956 var dubbelslansregulatorer. Dessa togs alltså fram innan han startade firma. De flesta av dessa regulatorer såldes till medlemmarna i Dykargruppen Poseidon. Tistrand kom in i bilden senare (se min dödsruna i Signallinan) och var inte med så tidigt som 1957.

Stig Insulán - tillsammans med Leif Jernås och Jan Hansson startade han 1963 AB Dykmateriel i Göteborg som var först i Sverige med att producera en balanserad andningsregulator (Poseidon var dock inte långt efter), Air-Matic. Detta bör uppmärksammas i kronologin. Stigs startade firman SI-Produkter efter att AB Dykmateriel gått i konkurs 1970 och fortsatte då utvecklingen av den prototyp till torrdräcksventil han hade tagit fram, i samverkan med norska Viking. **Bör väl även påpekas att Stigs torrdräcksventil blev en världsartikel och exporterades till många länder.**

Lasse Ljungqvist - han köpte runt 1971 rättigheterna till konkursade AB Dykmateriels regulator Air-Matic och återupptog produktionen. Senare, under 1970-, -80-, och -90-talen, förfinade och vidareutvecklade han regulatorn under det egna namnet Divex.

Interspiro - saknar den intressanta historien som ledde fram till utvecklingen av AGA:s dykapparat "järnsängen" 1948. AGA bör således dyka upp långt tidigare i den kronologiska sammanställningen. Historien om "järnsängen" finns väl beskriven i gamla nummer av Signallinan. **När Anders Billström började dyka i Dyktankhuset 1953 var det AGA:s "Järnsäng" man använde....**

Snorklingsleden i Kollevik?!?! Hör det alls hit?

Saknar: Car Hamilton och Gösta Fahlman och introduktionen av lättdykning i Sverige. **Ska väl vara Rolf Hamilton ? Det var Rolf Hamilton och Gösta Fahlman som tillsammans var på kurs i USA.**

Rolf blev därefter chef för röjdykningen i Sverige, medan Gösta Fahlman blev ubåtsofficer och senare chef för marinförvaltningens dykeri- och bärgningsdetalj. Gösta Fahlman har även

skrivit en handbok om sportdykning - "Att Dyka".

En allmän kommentar: du hänger upp kronologin huvudsakligen på personer, hade kanske varit bättre och mer logiskt att hänga upp den på händelser. Exempelvis är det lite svårt att förstå varför åren 1956 (vilket ju ska vara 1955 om hänvisningen är till Expedition Röda havet) får representera Börjeson, Österlund och Follin, och året 1958 Elfström.

En annan sak är webbreferenserna som ibland är lite tveksamma rent källkritiskt. Ofta finns betydligt mer vederhäftiga referenser i vår egen Signallinan som ju också finns digitalt.

Slutligen: hur är det med bildrättigheter egentligen? Att använda bilder utan tillåtelse kan bli dyrt för föreningen. Dessutom är det viktigt att bildupphovsmännen och -kvinnorna får den credit de förtjänar, dvs. fotografens/illustratörens namn bör anges där så är möjligt. **Följande gäller vid publicering av bild: En bild får aldrig publiceras utan tillstånd av den som har "upphovsrätten" till bilden (oftast fotografen eller tecknaren).**

Nyttjanderätten”, dvs rätten att använda bilden, kan dock överlåtas som t ex vid uppdragsfotografering eller lån från privat arkiv. En bild är s k ”upphovsrättsskyddat material”

och all användning av en bild måste ha upphovsrättsinnehavarens tillstånd. Att en bild läggs ut på Facebook ändrar inte detta, men ska man lägga ut en bild på Facebook är det

en del man bör ha kunskap om.

Återigen, mycket bra jobbat! **Imponerande !**

Bästa hälsningar Staffan

[Citerad text är dold]